

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS
SPRENDIMAS Nr. 2019/13
2019-11-29, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų Profesinės etikos taryba (toliau – PET) išnagrinėjo UAB „Archturis“ (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl architekto Kęstučio Mikšio (toliau – Atsakovas) galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų (toliau – Skundas).

Skundas išnagrinėtas ir sprendimas priimtas 2019-11-29 PET posėdžio metu, kuriame dalyvavo PET nariai Tauras Paulauskas, Artūras Asauskas, Gintautas Pamerneckis, Tomas Lapė, Saulius Motieka. Posėdžio pirmininkas – PET pirmininkas Tauras Paulauskas, posėdžio sekretore bendru narių sutarimu paskirta Lietuvos architektų rūmų (toliau – LAR) teisininkė Monika Kuodė.

2019-11-29 PET posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė Pareiškėjo atstovas R. Beinortas.

I. Pareiškėjo skundo ir paaiškinimų esmė

2019-09-17 PET gavo Pareiškėjo skundą dėl Atsakovo galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų ir 2019-09-30 patikslinimą prie skundo (toliau kartu vadinami Skundu).

Skunde Pareiškėjas nurodė:

1. Pareiškėjas 2018 m. gegužės mėn. atliko „Šumsko, Laukininkų dvaro sodybos rūmų m. Šumskio g. 6, Šumsko mst., Vilniaus r. sav. tvarkybos darbų – remonto, restauravimo projektą“ bei 2018-06-05 gavo leidimą atlikti kultūros paveldo objekto ar kultūros paveldo statinio tvarkybos darbus.
2. Už projektavimo darbus Pareiškėjui nebuvo sumokėta, ko pasekoje vyksta teisminiai ginčai. Teismo proceso metu Pareiškėjas gavo pranešimą, kad identišką projektą tiems patiems darbams atlikti, remiantis Pareiškėjo atliktu projektu, rengia MB „Archplus“, projekto vadovas – Atsakovas. Projekto ekspertė – L. Č.
3. Pareiškėjas prašė išaiškinti, ar Atsakovas ir ekspertė L. Č. nepažeidė Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso (toliau – Kodeksas) 2.3, 2.4, 3.4, 3.5, 4.3, 4.6, 4.11, 4.12, 4.13 taikymo atvejų.

2019-11-29 PET posėdžio metu Pareiškėjo teikti paaiškinimai:

4. Pareiškėjas paaiškino, kad 2018 m. birželio pradžioje baigė rengti tvarkybos darbų – remonto, restauravimo Šumsko dvaro sodybos projektą ir gavo leidimą tvarkybos darbams (remontui, restauravimui). Paaiškino, kad projektavimo metu buvo kreipęsi į Vilniaus r. sav. ir teiravosi, ar yra reikalingas statybos leidimas, tačiau gavo atsakymą, kad nereikalingas, nes atliekami tik paprastojo remonto darbai. Projekto užsakovas – giminaitis, todėl darbus vykdė pasitikėdami, nesudarę sutarties. Tačiau sutartiniai santykiai buvo susiklostę, tą pripažino ir teismas.
5. Pareiškėjas paaiškino, kad užsakovui vengiant atsiskaityti už atliktus darbus kreipėsi į teismą. Pirmosios instancijos teismas ieškinio netenkinio nurodydamas, kad užsakovui parengta dokumentacija nereikalinga, nes jis negalėjo būti tikras, ar darbus pareiškėjas atliks. Pareiškėjas apskundė šį teismo sprendimą, šiuo metu byla nagrinėjama apeliacinės instancijos teisme. Teismo procesu metu gavo tos pačios ekspertės, kuri buvo atlikusi jų rengto tvarkybos darbų projekto ekspertizę, projekto ekspertizės aktą, iš kurio sužinojo, kad pagal Pareiškėjo parengtus projektinius pasiūlymus tam pačiam objektui kitas projektuotojas parengė naują tvarkybos darbų projektą. Su Pareiškėju šis projektuotojas nebuvo susisiekęs, leidimo naudotis projektiniais pasiūlymais nėra gavęs.
6. Pareiškėjas užsakovui yra išsiuntęs visus dokumentus, tačiau originalų neperdavė. Užsakovas Pareiškėjo projektą naudojo Europos Sąjungos finansavimui gauti.
7. Paaiškino, kad su jais susisiekė ne vienas projektuotojas ir teiravosi, kokia situacija su šiuo projektu, nes užsakovas ieškojo kito projektuotojo, o projektą reikėjo rengti naudojantis Pareiškėjo parengtais projektiniais pasiūlymais. Sužinoję situaciją, kiti projektuotojai atsisakė dirbti su šiuo projektu. Tačiau atsakovas su jais nesusisiekė.

Kartu su Skundu Pareiškėjas pateikė: parengtą projektinę dokumentaciją, tvarkybos leidimą, 2019-08-20 ir 2018-05-22 paveldosaugos ekspertizės aktus.

II. Atsakovo paaiškinimų esmė

Atsakovas rašytinių paaiškinimų ir papildomų dokumentų neteikė, į PET posėdį teikti žodinių paaiškinimų neatvyko.

2019-12-10 PET gavo projekto užsakovo raštą „Prieš skundą dėl Šumsko, Laukininkų dvaro rūmų architektūrinio tvarkybos projekto, gauto 2019 rugsėjo 30 d. Nr. 19-847“, su kuriuo pateiktas neįsiteisėjęs, nes apskųstas, Vilniaus miesto apylinkės teismo sprendimas byloje dėl atsiskaitymo su Pareiškėju už projektavimo darbus. 2019-12-10 projekto užsakovo rašte išdėstytos iš esmės naujos aplinkybės, kurios susiję ne su Skundo dalyku, o su Pareiškėjo santykiais su projekto užsakovu. Atsižvelgdama į tai, kad projekto užsakovo raštas gautas po to, kai PET jau buvo priėmusi sprendimą nagrinėjamu klausimu, PET, susipažinusi su rašto turiniu, nusprendė, kad jame išdėstytos aplinkybės nėra pagrindu peržiūrėti ar pakeisti jau priimtą sprendimą, o rašte nurodytos aplinkybės nekeičia ir nepapildo aplinkybių, kurias PET laikė reikšmingomis priimdama sprendimą pagal Skundą. Todėl šį raštą PET priėmė kaip naują, atskirai nagrinėtiną, skundą, o ne atsiliepinimą į Skundą.

III. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Pareiškėjas nurodė, jog Atsakovas galimai pažeidė Kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.3, 2.4 taikymo atvejus, 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) 3.4, 3.5 taikymo atvejus ir 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.3, 4.6, 4.11, 4.12, 4.13 taikymo atvejus, t. y.:

2.3 Architektūros paslaugų teikėjai visuomet stengiasi vengti su jų profesiniais įsipareigojimais nesuderinamų situacijų arba situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo. (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) straipsnis 25(2)⁷.)

2.4 Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas nerengia jokio raštiško ar kitokio pobūdžio dokumento, neremia jo rengimo ir nesutinka su juo, jei dokumentas prieštarauja turimai informacijai ar profesionaliai nuomonei, arba jei žinoma, kad toks dokumentas yra klaidinantis ar neobjektyvus kitų atžvilgiu, ar kaip nors kitaip diskredituojantis profesiją, klientą ar vartotoją.

3.4 Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas nesiūlo jokių skatinimo priemonių ar pinigų tam, kad gautų užsakymų, nepriima jų iš projekto ar statybos vadybininkų, inspektorių ar kitų kliento, esamo ar būsimo vartotojo atstovų, rangovų, specialius darbus vykdančių rangovų, produkcijos tiekėjų ar kitų asmenų ir nesiūlo jiems jokių skatinimo priemonių ar pinigų, kad galėtų gauti slaptos naudos.

3.5 Visi architektūros paslaugų teikėjai iš karto atskleidžia klientams, esamiems ar būsimiems vartotojams, rangovams ar bet kuriam kitam atitinkamam asmeniui ar organizacijai visas svarbias aplinkybes, kurios jiems tampa žinomos ir kurios gali sukelti interesų konfliktą arba, bet kurio iš paminėtų asmenų nuomone, galėtų būti traktuojamos kaip galinčios sukelti interesų konfliktą. Jie užtikrina, kad, leidus tęsti darbą, tokios aplinkybės neigiamai nepaveiks šio asmens ar organizacijos interesų ir netrukdyt architektūros paslaugų teikėjui atlikti savo pareigų, ypač tuomet, kai reikia priimti sprendimą dėl sutarties vykdymo.

4.3 Visi architektūros paslaugų teikėjai stengiasi savo veiksmais prisidėti prie šios profesijos žmonių nepriklausomumo, nešališkumo, sąžiningumo ir principingumo stiprinimo ir užtikrinti, kad jų atstovų ir darbuotojų elgesys neprieštarautų šiam kodeksui ir bet kuris asmuo, turintis verslo ryšių su kuriuo nors architektūros paslaugų teikėju, galėtų būti tikras, kad bus apsaugotas nuo nekompetentingumo ar suklastotų arba klaidinančių dokumentų.

4.6 Architektūros paslaugų teikėjas nesisavina kito architektūros paslaugų teikėjo intelektualinę nuosavybę ir neteisėtai nesinaudoja jo idėjomis, jeigu negauna aiškaus sutikimo iš to paslaugų teikėjo, kuriam priklauso teisės į tą nuosavybę ar idėją.

4.11 Architektūros paslaugų teikėjas nekritikuoja kito architekto darbo piktavališkai arba nesąžiningai ir nesistengia jo diskredituoti.

4.12 Visi architektūros paslaugų teikėjai, prieš pradėdami derybas dėl sutarties pasirašymo parengti projektą ar atlikti kitą su savo profesija susijusį darbą ir žinodami arba pagrįstai pasiteiravę galintys sužinoti, kad tam pačiam klientui arba esamam ar būsimam vartotojui ir tam pačiam projektui ar su architekto profesija susijusiam darbui tuo pačiu metu yra paskirtas kitas architektūros paslaugų teikėjas, įsipareigoja apie tai informuoti tą kitą paslaugų teikėją.

4.13 Visi architektūros paslaugų teikėjai paskirti pareikšti savo nuomonę apie kito architektūros paslaugų teikėjo darbą, pagrįstai informuoti tą paslaugų teikėją, jeigu tai nepakenks būsimam ar jau vykstančiam bylos nagrinėjimui.

Atsižvelgiant į galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų laiką, nagrinėjamu atveju bus taikoma Kodekso redakcija, galiojusi nuo 2016-04-22.

IV. Sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo Pareiškėjo skundą, iš klausė Pareiškėjo paaiškinimus žodžiu, taip pat įvertino Pareiškėjo teiktus rašytinius dokumentus ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

- a. Pareiškėjas parengė Šumsko, Laukininkų dvaro sodybos rūmų M. Šumsko g. 6, Šumsko mstl., Vilniaus r., tvarkybos darbų – remonto, restauravimo projektą, kuris buvo suderintas su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos ir pagal kurį gautas leidimas atlikti kultūros paveldo objekto ar kultūros paveldo statinio tvarkybos darbus.
- b. Pareiškėjas parengė Šumsko, Laukininkų dvaro sodybos rūmų Šumsko mst., Vilniaus r. sav. tvarkybos darbų – remonto, restauravimo projektinius pasiūlymus, kurie suderinti Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus skyriaus, derinimo žyma 2018-05-08 reg. Nr. 23-PP.
- c. 2019-08-20 Atsakovo parengto projekto ekspertizės akte nurodyta, kad projektas parengtas vadovaujantis Šumsko, Laukininkų dvaro sodybos rūmų Šumsko mst., Vilniaus r. sav. tvarkybos darbų – remonto, restauravimo projektiniais pasiūlymais. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus skyriaus derinimas 2018-05-08 reg. Nr. 23-PP, t. y. Pareiškėjo parengtais projektiniais pasiūlymais. Taip pat pažymėta, kad 2018 metais buvo paruoštas ir suderintas tvarkybos darbų projektas, gautas leidimas darbams atlikti, tačiau projekte nebuvo tvarkyba: langų, durų angų restauravimas „ovalinėje“ salėje; apvalūs stoglangiai rytiniame ir vakariniame stogo šlaituose; fasadų polichromijos, architektūrinių profilių, detalių ir karnizų restauravimas; šiaurinės terasos restauravimas; lietaus nuvedimo sistemos tipo atstatymas. Parengus naują projektą, 2018 m. leidimas bus panaikintas.

V. Sprendimo argumentai

Dėl atsakovų pagal skundą

Pareiškėjas, kreipdamasis į PET, prašė įvertinti ir projekto ekspertizę atlikusios L. Č. galimai padarytus profesinės etikos pažeidimus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymu, PET yra LAR organas, nagrinėjantis LAR narių drausmės bylas dėl architektų profesinės etikos kodekso pažeidimo (Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 10 str.), o LAR nariai yra visi Lietuvos Respublikoje atestuoti architektai, jais gali būti ir tie, kurių teisė verstis atestuoto architekto veikla pripažinta Lietuvos Respublikoje (Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 4 str.). Iš Pareiškėjo nurodytų atsakovų tik Kęstutis Mikšys yra atestuotas architektas, todėl PET sprendžia tik jo galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų klausimą.

Dėl galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų

Pareiškėjas Skundą iš esmės grindė aplinkybe, jog Atsakovas rengė naują projektą pagal Pareiškėjo parengtus projektinius pasiūlymus, negavęs nei Pareiškėjo nei jo architektų sutikimo ir jų neinformavęs.

PET, aiškindama Kodekso 4 principo 4.6 taikymo atvejį, savo praktikoje yra ne kartą pažymėjusi (2017-02-10 PET sprendimas Nr. 2017/02; 2017-03-16 PET sprendimas Nr. 2017/04; 2017-09-22 PET sprendimas

Nr. 2017/09), kad sistemiškai ir teleologiškai aiškinant minėtą nuostatą, darytina išvada, jog architektūros paslaugų teikėjas visais atvejais, kada naudojasi kito architektūros paslaugų teikėjo intelektine nuosavybe ar idėjomis, privalo gauti nedviprasmišką nuosavybės teisės turėtojo sutikimą. Kodekse nėra numatyta jokių išimčių, kuomet naudotis kito architektūros paslaugų teikėjo intelektine nuosavybe ar idėjomis galima neturint pastarojo asmens sutikimo.

2019-08-20 Atsakovo parengto projekto ekspertizės akte nurodyta, kad projektas parengtas vadovaujantis Šumsko, Laukininkų dvaro sodybos rūmų Šumsko mst., Vilniaus r. sav. tvarkybos darbų – remonto, restauravimo projektiniais pasiūlymais, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus skyriaus derinimas 2018-05-08 reg. Nr. 23-PP. Pareiškėjo kartu su Skundu pateikti dokumentai patvirtina, kad šių projektinių pasiūlymų rengėjas – Pareiškėjas ir jo projektuotojai, projekto dalies vadovas – R. Beinortas. Pareiškėjas nurodė, kad Atsakovas nebuvo gavęs sutikimo naudotis projektiniais pasiūlymais, dėl tokio sutikimo nesikreipė. PET neturi duomenų, kurie tokią aplinkybę paneigtų. Todėl savo veiksmais Atsakovas, naudodamas Pareiškėjo projektinius pasiūlymus be jo projektuotojų sutikimo, laikytinas pažeidusiu Kodekso 4.6 taikymo atvejį.

Pažymėtina, kad Atsakovas, prieš rengdamas projektą pagal Pareiškėjo projektinius pasiūlymus, turėjo arba gauti aiškų ir nedviprasmišką sutikimą iš to paslaugų teikėjo, kuriam priklauso teisės į tą nuosavybę ar idėją, kaip tai numato Kodekso 4.6 taikymo atvejis, arba rengti projektinius pasiūlymus iš naujo.

Kodekso 4 principo 4.12 taikymo atvejo esmė yra ta, kad architektūros paslaugų teikėjas privalo susisiekti su kitu architektūros paslaugų teikėju dviem atvejais: 1) kai žino, kad tam pačiam klientui arba esamam ar būsimam vartotojui ir tam pačiam projektui ar su architekto profesija susijusiam darbui tuo pačiu metu yra paskirtas kitas architektūros paslaugų teikėjas; 2) pagrįstai pasiteiravęs gali apie tai sužinoti.

PET praktikoje pažymima, jog Kodekso 4 principo 4.12 taikymo atvejis įpareigoja atestuotą architektą, netgi turint tik pagrįstą manymą, kad tam pačiam projektui ar su architekto profesija susijusiam darbui tuo pačiu metu yra paskirtas kitas architektūros paslaugų teikėjas, su tuo kitu architektūros paslaugų teikėju susisiekti ir įsitikinti kaip yra iš tiesų (2017-09-22 PET sprendimas Nr. 2017/09).

Atsakovui turėjo būti žinoma tiek aplinkybė, kad pagal Pareiškėjo ir jo projektuotojų rengtą projektą to paties objekto tvarkybos darbams yra gautas tvarkybos leidimas tiek aplinkybė, kad projektiniai pasiūlymai, pagal kuriuos jis rengia projektą, rengti Pareiškėjo ir jo architektų. Tačiau su jais Atsakovas nesusisiekė, jų neinformavo, nors turėjo ir galėjo turėti pagrįstą manymą, kad tam pačiam projektui tuo pačiu metu yra paskirtas kitas architektūros paslaugų teikėjas (buvo parengti UAB „Archturis“ projektiniai pasiūlymai; parengtas projektas, pagal kurį projektuojamam objektui gautas tvarkybos leidimas, kuris Atsakovo projekto rengimo metu galiojo, kas pažymėta ir 2019-08-20 projekto ekspertizės akte).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Atsakovas laikytinas pažeidusiu taip pat ir Kodekso 4.12 taikymo atvejį.

Atsakovui, kaip atestuojamam architektui, Kodekso laikytis privaloma (Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 4 str. 6 d. 1 p., Statybos įstatymo 12 str. 14 d. 4 p. ir kiti). Aplinkybė, kad rengdamas projektą Atsakovas nesilaikė Kodekso, suponuoja, kad Atsakovo veiksmai laikytini neprišildančiais prie šios profesijos žmonių nepriklausomumo, nešališkumo, savigarbos, sąžiningumo ir principingumo stiprinimo, jie laikytini prieštaraujančiais Kodeksui, diskredituojančiais profesiją, galintys sukelti interesų konfliktą. Taip pat Atsakovo veiksmai dėl nurodytų aplinkybių laikytini nesuderinamais su jo profesiniais įsipareigojimais, paskleidžiantys abejonių dėl jo nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo. Dėl šių aplinkybių Atsakovo veiksmai laikytini pažeidžiančiais Kodekso 2 principo 2.3 ir 2.4 bei 3 principo 3.5 ir 4.3 taikymo atvejų esmę.

PET atkreipia dėmesį, kad Pareiškėjas, nurodydamas, kokius Kodekso taikymo atvejus Atsakovas galimai pažeidė, bendrai nurodė ir tuos taikymo atvejus, kuriuos galimai pažeidė L. Č. Nei viena iš Skunde nurodytų aplinkybių nepagrindžia ir nesuponuoja, kad Atsakovas būtų pažeidęs Kodekso 3 principo 3.4, 4 principo 4.11 ir 4.13 taikymo atvejus, numatančius, kad architektūros paslaugų teikėjas nesiūlo jokių skatinimo priemonių ar pinigų tam, kad gautų užsakymų, nepriima jų iš projekto ar statybos vadybininkų, inspektorių ar kitų kliento, esamo ar būsimo vartotojo atstovų, rangovų, specialius darbus vykdančių rangovų, produkcijos tiekėjų ar kitų asmenų ir nesiūlo jiems jokių skatinimo priemonių ar pinigų, kad galėtų gauti slaptos naudos, nekritikuoja kito architekto darbo piktavališkai arba nesąžiningai ir nesistengia jo

diskredituoti, o paskirtas pareikšti savo nuomonę apie kito architektūros paslaugų teikėjo darbą, pagrįstai informuoja tą paslaugų teikėją, jeigu tai nepakenks būsimam ar jau vykstančiam bylos nagrinėjimui. Todėl Atsakovas laikomas Kodekso 3 principo 3.4, 4 principo 4.11 ir 4.13 taikymo atvejų nepažeidusiu.

VI. Profesinės etikos tarybos sprendimas

PET, vadovaudamasi Kodekso nuostatomis ir svarstymo metu nustatytų aukščiau nurodytų aplinkybių visuma bei pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nutarė, kad architektas Kęstutis Mikšys **pažeidė** Kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.3 taikymo atvejį (vienbalsiai), 2.4 taikymo atvejį (4 PET nariai balsavo „už“, 1 PET narys balsavo „prieš“), 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) 3.5 taikymo atvejį (vienbalsiai) ir 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.3, 4.6 ir 4.12 taikymo atvejus (vienbalsiai).

PET taip pat nutarė, kad architektas Kęstutis Mikšys **nepažeidė** Kodekso 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) 3.4 taikymo atvejo (vienbalsiai) ir 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.11 ir 4.13 taikymo atvejų (vienbalsiai).

VII. Profesinės etikos tarybos rekomendacijos

Atsižvelgiant į tai, jog Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 12 str. 14 d. 4 p. numatyta, kad Atestavimą atliekanti organizacija, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį, pasekmes, aplinkybes kuriomis padarytas pažeidimas, sustabdo kvalifikacijos atestato ir (ar) teisės pripažinimo dokumento galiojimą 6 mėnesiams ir nustato jo turėtoju terminą pažeidimams, dėl kurių sustabdomas kvalifikacijos atestato ir (ar) teisės pripažinimo dokumento galiojimas, pašalinti architektams, kai jų veikloje nustatomi Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso pažeidimai, PET dėl architekto K. Mikšio kreipiasi į LAR Architektų profesinio atestavimo komisiją ir, atsižvelgiant į padarytų pažeidimų pobūdį ir sukeltas pasekmes, rekomenduoja **stabdyti** jo architekto kvalifikacijos atestato galiojimą 6 mėnesiams (vienbalsiai).

Posėdžio pirmininkas

Tauras Paulauskas

Posėdžio sekretorė

Monika Kuodė

Sprendimo projektą rengė Monika Kuodė

Sprendimas surašytas 2019-12-18